

Gemeenschappelijke EU-standaarden voor het garanderen van procedurele rechten in strafzaken

Paul Ponsaers

* Salduz beter gaan? Woensdag 27 maart 2013 1

Achtergrond (1)

- De EU is niet enkel een economische, politieke en sociale gemeenschap, maar evenzeer een **waarden**gemeenschap.

Europese maatregelen (bv. Europees aanhoudingsbevel) : heroverweging **basisrechten** door de EU, vooral in relatie tot de **rechten van de verdediging**.

Uit de rechtspraak van het **Europees Hof** voor de Rechten van de Mens blijkt dat er zich inbreuken voordoen op **art. 5** (Recht op Vrijheid en Veiligheid) en **art. 6** (Recht op een Eerlijk Proces).

* Salduz beter gaan? Woensdag 27 maart 2013 2

Achtergrond (2)

- Er bestaat **geen Europees strafrecht** als dusdanig: niet geharmoniseerd.
De **tenuitvoerlegging** van een beslissing in strafzaken in een andere lidstaat dan deze waar de beslissing is uitgesproken, wordt hierdoor gehinderd.

Daarom onderzoekt de Commissie de mogelijkheid het beginsel van de **wederzijdse erkenning** toe te passen op definitieve beslissingen in strafzaken, i.p.v. het huidige verzoekbeginsel bij justitiële samenwerking. Dit gaat samen met een bepaalde mate van **standaardisering** van de manier waarop staten zaken aanpakken.

* Salduz beter gaan? Woensdag 27 maart 2013 3

 Achtergrond (3)

3. In de **eerste fase** : gemeenschappelijke Europese meertalige formulieren die in alle lidstaten kunnen worden gebruikt voor het opvragen van bestaande strafbladen in andere lidstaten.

In een **tweede fase** : een echt centraal Europees strafregister, dat elektronisch kan worden geraadpleegd en waarmee vervolgende instanties snel en eenvoudig kunnen nagaan of tegen een bepaalde persoon al procedures lopen.

* Salduz beter gaan? Woensdag 27 maart 2013 4

 Groenboek over Strafzaken (1)

Om de toepassing van de wederzijdse erkenning te vergemakkelijken : Europese Commissie komt met **groenboek** over de **gemeenschappelijke minimumnormen betreffende procedurele waarborgen** voor personen die ervan worden verdacht een strafbaar feit te hebben gepleegd en die daarvoor worden vervolgd of zijn veroordeeld.

Vijf grondrechten in het geding:

(1) het recht op **juridische bijstand** en vertegenwoordiging door een advocaat;
 (2) het recht op een **tolk en/of vertaler**;
 (3) het recht op passende **bescherming voor bijzonder kwetsbare groepen**;
 (4) het recht op **consulaire bijstand** voor burgers van andere lidstaten en derde landen;
 (5) het recht op een **verklaring van rechten**.

* Salduz beter gaan? Woensdag 27 maart 2013 5

 Groenboek over Strafzaken (2)

Het groenboek wil **toezicht** instellen om na te gaan in hoeverre deze minimumnormen door alle lidstaten worden nageleefd, **evaluatie-instrumenten** in te voeren en eventueel te voorzien in **sancties** wanneer een lidstaat de normen niet naleeft.

Geeft aanleiding tot "routekaart ter versterking van de procedurele rechten van verdachten" van 30 november 2009 van de Raad (EU).

* Salduz beter gaan? Woensdag 27 maart 2013 6

(1) Recht op juridische bijstand en vertegenwoordiging door een advocaat

(1) Recht op juridische bijstand en vertegenwoordiging door een advocaat;
 (2) Recht op een tolk en/of vertaler;
 (3) Recht op passende bescherming voor bijzonder kwetsbare groepen;
 (4) Recht op consulaire bijstand voor burgers van andere lidstaten en derde landen;
 (5) Recht op een verklaring van rechten;
 (6) Groenboek over Voorlopige Hechtenis

De Commissie overweegt de mogelijkheid om verder te gaan dan het recht op bijstand van een advocaat, door de lidstaten ertoe te verplichten een **nationaal systeem voor vertegenwoordiging** door een advocaat op te zetten.

Bovendien overweegt zij zelfs de mogelijkheid om de lidstaten te verplichten om de **competentie na te gaan van advocaten** die kosteloos worden toegewezen en om deze een **voldoende vergoeding** te waarborgen.

* Salduz beter gaan? Woensdag 27 maart 2013 7

(2) Recht op een tolk en op vertaling van de essentiële documenten

(1) Recht op juridische bijstand en vertegenwoordiging door een advocaat;
 (2) **Recht op een tolk en/of vertaler;**
 (3) Recht op passende bescherming voor bijzonder kwetsbare groepen;
 (4) Recht op consulaire bijstand voor burgers van andere lidstaten en derde landen;
 (5) Recht op een verklaring van rechten;
 (6) Groenboek over Voorlopige Hechtenis

Het groenboek overweegt de invoering van een **formeel mechanisme** om personen die belast zijn met het gerechtelijk onderzoek ertoe te verplichten na te gaan of **de verdachte de taal** waarin de procedure verloopt **voldoende verstaat** om zich te kunnen verdedigen.

Het voorziet ook in het opstellen van **nationale registers van gerechtsvertalers en -tolken** en in nationale systemen voor **opleiding van dergelijke specialisten**.

Tevens wordt overwogen de lidstaten te verplichten na te gaan of deze personen **voldoende worden vergoed**.

Directief : 20 October 2010

* Salduz beter gaan? Woensdag 27 maart 2013 8

(3) Bescherming voor bijzonder kwetsbare groepen

(1) Recht op juridische bijstand en vertegenwoordiging door een advocaat;
 (2) Recht op een tolk en/of vertaler;
 (3) **Recht op passende bescherming voor bijzonder kwetsbare groepen;**
 (4) Recht op consulaire bijstand voor burgers van andere lidstaten en derde landen;
 (5) Recht op een verklaring van rechten;
 (6) Groenboek over Voorlopige Hechtenis

De Commissie bestudeert een lijst van verdachte en potentieel kwetsbare personen aan wie de lidstaten een passende bescherming zouden moeten bieden, rekening houdend met hun mate van kwetsbaarheid. De Commissie noemt hierbij onder meer de **volgende categorieën**: buitenlanders, kinderen, personen met lichamelijke of psychische aandoeningen, degenen met personen ten laste, analfabeten, vluchtelingen en alcohol- en drugsverslaafden.

Aankomende richtlijn betreffende bijzondere waarborgen voor deze kwetsbare groepen die de inhoud of de betekenis van het proces **niet kunnen begrijpen of volgen**, bv. ten gevolge van leeftijd, of geestelijke of lichamelijke toestand

Het groenboek oppert ook de mogelijkheid om politieagenten, advocaten en gevangenispersoneel een **evaluatie te laten maken van de potentiële kwetsbaarheid** van een verdachte in een strafzaak en stelt eveneens maatregelen voor die na deze evaluatie moeten worden genomen.

* Salduz beter gaan? Woensdag 27 maart 2013 9

(4) Recht op consulaire bijstand voor burgers van andere lidstaten en derde landen

(1) Recht op juridische bijstand en vertegenwoordiging door een advocaat;
 (2) Recht op een tolk en/of vertaler;
 (3) Recht op passende bescherming voor bijzonder kwetsbare groepen;
 (4) **Recht op consulaire bijstand voor burgers van andere lidstaten en derde landen;**
 (5) Recht op een verklaring van rechten;
 (6) Groenboek over Voorlopige Hechtenis

De Commissie stelt voor de lidstaten te verplichten een ambtenaar te belasten met het **toezicht op de rechten van verdachten in het gastland** met de verbinding tussen deze personen en hun familie en advocaten (art. 36 van het Verdrag van Wenen inzake consulaire betrekkingen uit 1963).

* Salduz beter gaan? Woensdag 27 maart 2013 10

(5) Recht op een "verklaring van rechten"

(1) Recht op juridische bijstand en vertegenwoordiging door een advocaat;
 (2) Recht op een tolk en/of vertaler;
 (3) Recht op passende bescherming voor bijzonder kwetsbare groepen;
 (4) Recht op consulaire bijstand voor burgers van andere lidstaten en derde landen;
 (5) **Recht op een verklaring van rechten;**
 (6) Groenboek over Voorlopige Hechtenis

Verdachten van een strafbaar feit hebben het recht om **schriftelijke informatie** te krijgen over hun **grondrechten** in een taal die zij verstaan, hetgeen de vorm van een "verklaring van rechten" kan aannemen.

Een "verklaring van rechten" is noodzakelijk en moet **gemeenschappelijk** zijn voor alle lidstaten.

Daarin moeten de **grondrechten** van alle verdachten **schriftelijk zijn vastgesteld** en moet uiterlijk bij de aanhouding te hunner beschikking wordt gesteld.

Directief : 22 May 2012

* Salduz beter gaan? Woensdag 27 maart 2013 11

(6) Een groenboek over voorlopige hechtenis

RESOLUTIE VAN DE RAAD - van 30 november 2009
over een routekaart ter versterking van de procedurele rechten van verdachten en beklaagden in strafprocedures

De tijd die een persoon in **detentie** kan doorbrengen voordat zijn zaak voorkomt en tijdens de strafprocedure, **verschilt** sterk van lidstaat tot lidstaat.

Buitensporig lange perioden van voorlopige hechtenis zijn schadelijk voor het individu, kunnen de justitiële samenwerking tussen lidstaten schaden en sporen niet met de waarden waar de Europese Unie voor staat. In dit verband moeten in een groenboek passende maatregelen worden overwogen.

GREEN PAPER - Brussel, 14.6.2011
Strengthening mutual trust in the European judicial area – A Green Paper on the application of EU criminal justice legislation in the field of detention

* Salduz beter gaan? Woensdag 27 maart 2013 12

BESLUIT

Het gaat om een versterking van de verdediging van de rechten van de verdachten, met het oog op een harmonisering binnen de EU mogelijk te maken en wederzijdse erkenning te verstevigen

Het gaat om een versterking van de grondrechten om het Europees Strafrecht effectiever te maken
